

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Jydske Røverhistorier

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Jydske Røverhistorier", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 44. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blich04-shoot-workid57535/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Jydske Røverhistorier

1.
Mange endnu levende kunne vel erindre sig Navnet „Ole Hestegilder,” og den frygtelige Person som det tilhørte. Han regjerede mange Aar ganske uidskrænket og temmelig ugeneert paa den cimbriske Halvø: stjal til daglig Brug og dræbte engang imellem til en Forandring. Jeg veed ikke rettere, end at han jo opnaaede en høi Alder og døde uden Øvrighedens Hjelp. Kun een gang var han nærved paa en voldsom Maade at befordres ud af Verden; og er det denne *vigtigste Dag i hans Liv*, som jeg her agter at redde fra Forglemmelse. – I en Kroc i Nærheden af Hobroe befandt vor jydske Schinderhannes sig just i Selskab med en Pranger og en vandrende Sadelmagersvend. Prangeren havde ved sidste Marked fortjent saa meget, at Munden løb over af Pungens Fylde: mange store Ord lod han falde om sin velspækkede Tegnebog, ei heller faldt de ubemærkede til Jorden; men bleve med Begjærighed opsnappede og alvorligen lagte paa Hjertet af vores *Higbwayman*. Da han havde udspurgt, hvilken Vei Prangeren vilde tage, listede han sig i Forveien og tog Posto under en Broe; og strax bag efter ham gik Sadelmageren, dog ubemærket af Røveren. Sært og ubegribeligt forekom det denne, at hiin streg ned til ham under Broen, slængte Randselen paa Jorden, og lod til at ville gjøre ham længere Selskab. „Hvad vil Du her?” spurgte han bur. „Det samme som Du” var Svaret, „rive et Par Blade af Prangerens Kathekismus.” „Det kunde jeg selv have gjort” sagde Ole, „uden Din Hjelp.” „Knap nok” svarede den Anden, „Karlén seer ikke saa frossen ud; og to om een er altid det sikkest.” „Saamænd” sagde Ole, „Du taler ræsonlig; og vil Du hjelpe til, saa skal vi dele!” „Saa godt jeg kan” svarede han. „Siig mig kun, hvad jeg har at gjøre!” „Intet andet end at slaae ham for Panden med Din Hammer, saasnart Du seer, jeg griber Hesten ved Munden.” „Det skal skee!” Med disse Ord tog Sadelmageren en Hamner ud af Randselen, og i det samme

Jydske Røverhistorier

Illustrationerne vises ikke
af hensyn til rettighederne.

børte begge Travet af Prangerens Hest. Saasnart denne naede Broen, blev den grebet i Tøilen af *Ole*, og hans Kammerat sprang til fra den anden Side. „Slaae nu!” raabte *Ole* til ham. „Ja, hvor skal jeg slaae?” spurgte denne Begynder i den ottende af de frie Kunster. „I Panden, i Panden!” skreeg Røveren utaalmodig. „Godt!” sagde hiin, og dermed huggede han Hammeren i Panden paa – Røveren selv, som nu sandsesløs tumlede til Jorden. Hvorledes Prangeren har takket sin snilde og kjække Befrier, samt hvad de have taet tilsammen paa Veien til Hobroe, derom kan jeg intet berette, eftersom jeg ikke veed det; men saa meget veed jeg: at Røveren igjen kom til Live, dog med Tabet af et Øie, som Sadelmagerens Hammer var kommen lidt for nær.

2.

I en Gaard i Mellemvandet ikke langt fra Viborg boede engang – jeg veed ikke naar – en velhavende Bonde. En hellig Juleaften, som hans Qvinde var ifærd med at tillave Nadveren, bankedes der paa Døren, og en klagende Stemme bad om at vorde indladt. Ude frøs det haardt, og var ret et Guds Veir med Storm og Snefog; Huusmoderen

St. St. Blicher

ynkedes derfor over den stakkels vildfærende Vandringsmand. Det var en pjaltet Stodder, gammel, svag og ganske forkommet af Kulde; hun gav ham noget at vederqvæge sig paa, og anviste ham Natteleie i den endnu lunkne Bagerovn, og slog atter Skodden for Huusdøren. Men hvad skeer? Aldrig saasnart havde hun forladt Frammerset for at dække Aftensbordet, førend Stodderen – en Erkerøver – aabnede Døren for sine tolv Sønner, som nu brøde ind i Stuen, og da de fandt Bordet dækket, bøde sig selv til Gjæst. Hvad var her at gjøre? skjælvende frembar hun Julegrøden for Røverne, og skjælvende maatte hun mod Husbond og Børn see paa, hvorledes disse tømte baade Grødfadet og Saltmadfadet. Imidlertid havde Tjenestekarlen paa et Ærende udenfor Huset seet disse ubudne Gjæsters Ildtog, snappet en Hest i Stalden, og saa stærkt den kunde reade, ilet op til Herregaarden Annsberg. Herren der var ikke seen, væbnede af sine Folk dem som væbnes kunde, og naede Mellemvandet endnu før Røverne vare komne til Deserten – Bondens Pengekiste. Men her vare nu gode Raad dyre: Annsbergmanden var – skjøndt godt bevæbnet – dog kun selv ottende mod tretten; og Stormen skulde foretages ind ad den lave Snædør, hvilken een Røver var istand til at forsvare. Under disse Betæneligheder fremtraadte een af Tjenerne, en Vovehals og stærk som en Bjørn. „Lad mig kun gaac ind til dem alene!“ – sagde han; „Jeg kan see dem sidde langs med Væggen derinde; men naar jeg raaber, saa kommer og staaer mig bi!“ Han spændte nu Kaarden af, byttede Kjortel med Gaardskarlen, og stod næsten midt i Stuen, før Røverne bleve ham vaer. Som een Mand reiste de sig alle, for at gribe denne ny ankomne og uvelkomne Gjæst; men han tog i samme Øieblik fat paa det lange og svære Egebord, bag hvilket alle Røverne sadde, væltede det over paa dem, og klemte dem saaledes mod Væggen, at de sadde som fastnagtede og færdige at qvæles. Uden at kunne gjøre Modstand bleve de derfor af de Indbrydende, een for een, trukne ud fra Fælden, bundne, førte til Annsberg, der bevogtede, og efter Helligdagene hængte i eet og samme Træe uden for Gaarden. Deres Hule eller Røverstue – som ingen tilforn havde kunnet opdage – blev nu fundet i den store Banke vesten for Skavngaard, og for det der vundne Liggendefæte udsmykkedes Sørsløv Kirke.

Jydske Røverhistorier

3.

fikke saa ønskeligt et Udfald fik den Begivenhed, som jeg nu vil fortælle, og som skal have tildraget sig i Nærheden.

Paa venstre Side af Landeveien, naar man drager fra Aarhus til Viborg, og er kommen forbi Høberg Mølle, sees ved en liden Sø Spor af den forlængst nedbrudte Faldborg-Kirke. I Faldborg-Sogn laae en eensom Gaard, hvis daværende Beboer meentes at have noget paa Kistebunden. En Søndag var han gaaet til Faldborg-Kirke med sine to voxne Sønner og en Tjenestepige. Hustruen med en 9 Aars Datter blev hjemme, for at tage vare paa Huset. Kort efter de Øvriges Bortgang, indtraadte en stor og fjer Qvinde, som, uden nogen videre Indledning, drog en Kniv frem, og befalede Huusmoderen, at lukke op for hendes Pengekiste. Denne førte hende op i den øverste Stue, oplukkede en meget stor, jernbunden Kiste, og bad hende nu at tage selv. I det Qvinden bukker sig ned i Kisten, for at følge Indbydelsen, griber den resolveerte Bondekone hende om begge Benene, kaster hende paa Hovedet derned, og lukker Laaget i Laas over hende. Derpaa byder hun sin lille Datter at løbe op til Kirken efter Faderen med Beskeed om det, som nu havde tildraget sig. Desværre! det løb ulykkeligt af for det arme Barn. Paa en Bakke udenfor Gaarden stod Røveren selv, for at passe paa, naar Folk gik af Kirke. Da han saae den Lille komme hastig løbende ud istedet for sin Kone, begyndte han at ahne Uraad. Han skyndte sig at møde hende, og spurgte hende, hvor hun skulde hen? „Til Kirken”, svarede Stakkelen, „at hente min Fader; vor Moder har lukket Røverkønen inde i den store blaae Kiste.” – „Følg Du kun med mig”, sagde Røveren, „jeg skal nok hjælpe Din Moder.” – Pigen græd, men maatte gaae ved Røverens Haand ind i Gaarden. Konen saae dem komme ind ad Porten, men tabte dog endnu ikke sin Besindelse; hun tillaaede i en Hast begge Husets Døre, væltede et Kar hen for den ene og en Øltønde for den anden, og bevæbnede sig selv med Kjøkkenøxen. Røveren, som ikke kunde aabne Gaarddøren, opfordrede til Overgivelse; og da denne blev afslaaet, truede han med at myrde Datteren. „Vil Du ikke lukke op” skreeg han, „saa kom hen til Vinduet!” Som draget eller slæbt af en usynlig og rædselfuld Magt gik hun derhen. Røveren holdt det skrigende Barn om Benene, og svingede det nogle Gange rundt omkring sig. „Vil Du endnu ikke?” hvinede han. „Nei!” var den bestemte Qvindes Svar, „kan Du dræbe det uskyldige Barn nu, saa

St. St. Blicher

dræber Du os Begge, ifald jeg lukker op." Da svingede han det atter over sig og knuste dets Hoved mod Brostenene. Nu foer han mod Vinduet, men Øxen truede hans Haand, hvorsomhelst den vilde gribe fat. „Farvell!" sagde han med indædt Raserie, og' gik ud ad Porten. Den behjertede Qvinde lod sig endnu ikke lede vild, hun foer allevegne om i Huset, for at møde Røveren, hvis Indbrud hun steds ventede. Hun keeg op i Skorstenen, see! da skrævede han allerede over Piben. Hurtigt reev hun en Vile Halm af en Seng og kastede paa Gløderne, og Røgen tvang ham snart til at opgive dette Forsøg. Endelig kom Folkene af Kirke, saae Røveren paa Huset, ilede og fangede ham et Stykke fra Gaarden. Hans Kone blev nu forløst af sit Fængsel, og Begge kort efter steilede uden for den kjække Qvinds Gaard.

Oldsagn paa Alheden *

-- Det var ret ilde, at Du blev forhindret i Din Reise! Jeg var nu eengang belavet paa Din Ankomst, og Aarstiden var bekvem, baade for Dig og mig; men det faaer saa være! Kom da, naar Du kan! og skulde det træffe saa uheldigt, at jeg ikke var hjemme eller havde Forfald, saa jeg ikke kunde ledsage Dig: da lad Efterfølgende vise Dig tilrette paa Heden.

Saasnart Du paa Landeveien fra Veile til Viborg er ankommen til Klode-Mølle, og har betalt fire Skilling for at passere en Broe, belagt med Hedetørv: saa tag disse Blade i Haanden, og ansot det, som om jeg havde personlig modtaget Dig her paa den sydlige Grændse af mit Pastorat og Alheden! -- Er Du oppe paa Banken strax Norden for Møllen, saa luk Dine Øine op, og luk dem vidt op! thi Du har en viid Udsigt for Dig; den er stor, om den end ikke er smuk. Og dog -- skulde denne store Slette intet have for Øiet? Hvorfor hviler det da med Velbehag, ja med høitidelig Rørelse paa Havets uhyre Flade? og er det ikke, som om Sjælen og Hjertet udvidede sig med Synskredsen? Denne Hede, som Du nu drager ind i, er stor og jevn som Havet, og lyst og her i Kimingen øiner Du Kirker og Huse, som om de ragede frem paa en fjern Strandbred. Jeg vilde ønske for Din Skyld, at Solen maatte skinne ret klart den Dag Du første Gang seer det brune Lynghav! Disse Kirker og Huse, disse Høie og Pyramider af Hedetørv skulle vise sig svømmende i Luften, hvert Øieblik forandrende deres dunkle Skikkelser, og antagende Billeder af Mennesker, Dyr, Træer, Bjerge og alt hvad Indbildningen kan optænke. Det kunde maaskee gaae Dig, som det gik mig, da jeg fra Østerlandets ujevne Jordsmon seilede ud paa Heden: det var for mig, som om jeg nu først i fuldkommen Frihed reiste ud i den vide Verden; som om jeg tilforn kun havde snoet mig møisommelig frem mellem Bakker og

* Brudstykke af et Brev.